

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา วิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการจัดการเรียนร่วมของในโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดปัตตานี ยะลาและสตูล มีดังนี้

การศึกษาพิเศษและการเรียนร่วม

การศึกษาพิเศษเป็นการศึกษาที่จัดให้แก่เด็กที่มีความบกพร่องประเภทต่าง ๆ อาจจะแยกประเภทหรือไม่ก็ได้ ส่วนการเรียนร่วม เป็นการศึกษที่เปิดโอกาสให้เด็กที่มีความบกพร่องเรียนร่วมกับเด็กปกติ ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้จะกล่าวถึงเอกสารในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาพิเศษและการเรียนร่วมตามลำดับดังนี้

1. ความหมายของการศึกษาพิเศษ

วารี ธีระจิตร (2537 : 1) การศึกษาพิเศษ หมายถึง การศึกษาทั้งด้านการเรียนการสอนและบริการที่จัดให้แก่เด็กพิเศษที่มีความบกพร่องต่าง ๆ ได้แก่เด็กปัญญาอ่อน เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายและสุขภาพ เด็กที่มีความบกพร่องทางตา ทางหู เด็กที่มีปัญหาทางอารมณ์และสังคม เด็กที่มีปัญหาทางการพูด รวมทั้งเด็กปัญญาเลิศ ให้ได้รับความรู้เพิ่มในส่วนที่ขาดไป ดัดทอนความรู้ที่ไม่จำเป็น

ฐานิยา บุญเกียรติ (2538 : 16) ให้คำจำกัดความของการศึกษาพิเศษว่า การศึกษาพิเศษ หมายถึง การศึกษาที่จัดสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกประเภท ที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษ โดยมุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับสภาพของร่างกาย อารมณ์และความสามารถของแต่ละบุคคล อันเป็นความเสมอภาคที่ควรจะได้รับจากรัฐ ทั้งเป็นการศึกษาที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษได้พัฒนาความสามารถและอัจฉริยภาพของตนเอง

ผดุง อารยะวิญญู (2542 : 13 – 14) ให้ความหมายว่า การศึกษาพิเศษ หมายถึง การศึกษาที่จัดสำหรับเด็กปัญญาเลิศ ปัญญาอ่อน เด็กที่มีความบกพร่องทางสายตา บกพร่องทางการได้ยิน บกพร่องทางร่างกาย (และสุขภาพ) เด็กที่มีปัญหาทางอารมณ์ /พฤติกรรม เด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้และเด็กที่มีความบกพร่องซ้ำซ้อน ซึ่งเด็กเหล่านี้ไม่อาจได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่จากการศึกษาที่จัดให้กับเด็กปกติ การศึกษาพิเศษจึงแตกต่างไปจากการศึกษาสำหรับเด็กปกติ เกี่ยวกับวิธีสอน ขบวนการสอนเนื้อหาวิชา (หลักสูตร) เครื่องมือและอุปกรณ์การสอน ที่จำเป็น การศึกษาพิเศษควรจัดให้สนองความต้องการและความสามารถของ แต่ละบุคคล

สรุปการศึกษาพิเศษ หมายถึง การจัดการศึกษาที่จัดสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ หรือเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ทางสายตา ทางสติปัญญา ทางร่างกาย ทางอารมณ์ / พฤติกรรมทางการเรียนรู้ ทางภาษา / การพูด ทางสังคมและพิการซ้ำซ้อน ซึ่งเด็กเหล่านี้ไม่สามารถรับการศึกษที่เท่าเทียมกับเด็กปกติ

2. ความหมายของการเรียนร่วม

นักการศึกษาให้ความหมายของการเรียนร่วมไว้อย่างน่าสนใจหลายท่านดังนี้

ปรีชกา ถาวรกุล (2535 : 22) กล่าวว่า การเรียนร่วม คือรูปแบบการจัดการศึกษาที่เปิดโอกาสให้แก่เด็กที่มีความบกพร่องได้เข้าเรียนร่วมกับชั้นปกติมากที่สุด ได้รับการสนับสนุน และช่วยเหลือจากบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก รวมทั้งเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้การปรับตัวทางสังคมเพื่อให้เกิดประสบการณ์ตรงและสามารถนำไปพัฒนาตนเองได้ตามศักยภาพ

กรมสามัญศึกษา (2537 : 1) และชูลีกร ตั้งเขื่อนขันธ์ (2540 : 14) กล่าวว่า การเรียนร่วม หมายถึง การจัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ได้แก่เด็กที่มีความบกพร่องประเภทต่าง ๆ ได้เรียนร่วมกับเด็กปกติ โดยคำนึงถึงความสามารถของแต่ละบุคคล เพื่อส่งเสริมให้เด็กเหล่านี้ได้มีโอกาสเรียนรู้และดำรงชีวิตในสังคมอย่างปกติสุข

สำหรับศรียา นิยมธรรม (2541 : 37) ได้ให้ความหมายของการเรียนร่วมที่โดดเด่น และแตกต่างออกไปคือ การเรียนร่วม เป็นการนำเอาคนพิการมาสู่สังคมปกติ ไม่ว่าจะในด้าน นันทนาการ หรือการศึกษา ในสมัยก่อนคนพิการมักถูกขูทกซ้อน หรือแยกไว้เฉพาะกลุ่มต่างหาก แต่ในปัจจุบันจะเน้นที่จะคัดแยกเพื่อช่วยเหลือคนพิการแต่เนิ่น ๆ เพื่อดึงศักยภาพที่เขามีอยู่ออกมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อไป

สรุป ความหมายของการเรียนร่วม คือ การจัดการศึกษาที่ให้โอกาสแก่เด็กที่มีความบกพร่องทุกประเภทให้ได้รับประสบการณ์และความรู้ในทุกๆ ด้านตามความสามารถ ตามความพึงพอใจในสังคมปกติและคนพิการทุกคนมีความรู้สึกร่วมเป็นส่วนหนึ่งของสังคมโดยไม่ถูกแบ่งแยกเพราะสาเหตุจากความพิการ

3. ความเป็นมาของการจัดการเรียนร่วมในประเทศไทย

การจัดการเรียนร่วมในประเทศไทยเท่าที่มีปรากฏหลักฐานและผู้วิจัยรวบรวมนำมาเสนอไว้ดังนี้

ศูนย์การศึกษาพิเศษ (2545 : 5 - 8) ระบุว่าในปี พ.ศ. 2499 ประเทศไทยได้จัดการเรียนร่วมเป็นครั้งแรกสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็นของโรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพฯ ส่งนักเรียนตาบอดที่จาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยคัดเลือกจากนักเรียนที่เรียนดีและช่วยเหลือตนเองได้ ไปเรียนร่วมในโรงเรียนเซนต์คาเบรียลในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยมูลนิธิช่วยคนตาบอดแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ให้ความสำคัญสนับสนุนด้านทุนการศึกษา ทุนซื้อตำราและอุปกรณ์พิเศษ ฯลฯ ได้ผลเป็นที่น่าพอใจจึงขยายไปตามโรงเรียนเอกชนและโรงเรียนรัฐบาลอีกหลายแห่ง

ในปี พ.ศ. 2500 กระทรวงศึกษาธิการได้จัดให้มีการทดลองเรียนร่วมในโรงเรียนปกติขึ้นเป็นครั้งแรกในโรงเรียนประถมศึกษา 7 แห่งในกรุงเทพมหานคร คือโรงเรียนพญาไท วัดชนะสงคราม วัดพญาชิง วัดหนัง วัดนิมมานรดี สามเสนนอก และวัดชัยชนะสงคราม การทดลองเรียนร่วมที่จัดขึ้นนี้จัดให้เฉพาะเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาเท่านั้น

สมบูรณ์ อาศิริพจน์ (2542 : 15) ระบุว่าในปี พ.ศ. 2519 หน่วยการศึกษาพิเศษได้ขยายเป็นโรงเรียนสาธิตการศึกษาพิเศษ ทำการทดลองสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา และเด็กที่มีความบกพร่องทางอารมณ์และสังคมเพิ่มขึ้นจากเดิม ซึ่งมีเฉพาะผู้บกพร่องทางการได้ยินเพียงประเภทเดียวโดยประสานกับโรงพยาบาลจุฬาราชวิทยาลัยวชิรพยาบาล เมื่อเด็กมีความพร้อมที่จะไปเรียนร่วมในโรงเรียนปกติระดับประถมศึกษาปีที่ 1 จะส่งไปเรียนในโรงเรียนซึ่งร่วมโครงการคือ โรงเรียนพญาไท โรงเรียนสามเสน โรงเรียนสาธิตวิทยาลัยครูสวนสุนันทา โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กรมสามัญศึกษา (2542 ข : 59) ระบุว่าในปี พ.ศ. 2520 ได้มีการประกาศใช้แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่ ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญเกี่ยวกับเด็กที่มีความบกพร่องว่า “เป็นการศึกษาที่จัดให้แก่บุคคลที่มีลักษณะพิเศษหรือผิดปกติทางร่างกาย สติปัญญา และจิตใจ อาจจัดเป็นสถานศึกษาเฉพาะหรือจัดใน โรงเรียนธรรมดาที่ได้ตามความเหมาะสม”

จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2523 มีพระราชบัญญัติประถมศึกษา ปี 2523 ออกมาบังคับใช้ มีการเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญเกี่ยวกับเด็กที่มีความบกพร่องว่า “เป็นการศึกษาที่จัดให้แก่บุคคลที่มีลักษณะผิดปกติทางร่างกาย สติปัญญาและจิตใจ อาจจัดเป็นสถานศึกษาเฉพาะหรือจัดใน โรงเรียนธรรมดาที่ได้ตามความเหมาะสม” ทำให้ผู้พิการมีสิทธิเท่าเทียมเด็กปกติ จากนโยบายดังกล่าวทำให้เกิดแบบแผนการจัดการศึกษาพิเศษในโรงเรียนขึ้น โดยมีเหตุผลหลายประการ คือ

1. เด็กที่มีความบกพร่องมีโอกาสเข้าเรียนในโรงเรียนใกล้บ้านหรือไม่ต้องเดินทางไปโรงเรียนพิเศษที่อยู่ห่างไกลมากจนเป็นภาระของผู้ปกครองที่จะต้องรับส่ง ทั้งเป็นการประหยัด

พลังงานและเวลาของเด็กที่จะต้องใช้ในการเดินทาง โดยนำเวลานั้นๆ มาใช้ฝึกหัดหรือฟื้นฟูสมรรถภาพ เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถที่จะดำรงชีวิตในสังคมให้ดีที่สุดได้

2. ประหยัดค่าใช้จ่ายของผู้ปกครองไม่ต้องเสียเงินส่งบุตรพิการไปอยู่โรงเรียนประจำ
3. เด็กที่มีความบกพร่องได้มีชีวิตอยู่ในครอบครัวกับบิดา มารดาและญาติพี่น้องตามปกติมีโอกาสประพฤติปฏิบัติหน้าที่ในฐานะสมาชิกของครอบครัว โดยไม่เกิดความรู้สึกว่าคุณแยกออกไปด้วยเหตุแห่งความพิการ
4. เด็กที่มีความบกพร่องจะมีโอกาสเรียนรู้และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ ซึ่งนับว่าเป็นประสบการณ์ตรง เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการเรียนรู้ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล
5. ลดภาระของรัฐบาล เพราะการจัดตั้งโรงเรียนพิเศษเฉพาะต้องใช้งบประมาณมาก
6. สังคมเข้าใจและยอมรับเด็กที่มีความบกพร่องว่า มีความสามารถเช่นเดียวกับเด็กปกติ และช่วยให้เด็กที่มีความบกพร่องอยู่ร่วมในสังคมอย่างเป็นประโยชน์ได้

ต่อมาในปี พ.ศ. 2525 แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 5 (2525 - 2529) ได้กำหนดนโยบายการจัดการศึกษาแก่ประชากรที่มีความบกพร่องทางร่างกายและสติปัญญา โดยจะเร่งขยายและพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาพิเศษสำหรับเด็กบางประเภทที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือสติปัญญา เพื่อให้เด็กเหล่านี้ได้มีโอกาสรับบริการทางการศึกษาเช่นเดียวกับเด็กปกติทั่วไป

ปี พ.ศ. 2530 แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (2530 - 2534) ได้กำหนดนโยบายในการจัดการศึกษาแก่ประชากรที่มีความบกพร่อง เพื่อพัฒนารูปแบบและวิธีการเรียนการสอนที่เหมาะสมสำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางร่างกาย สติปัญญาและจิตใจ เพื่อความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาและเสมอภาคทางคุณภาพการศึกษา ตามแนวนโยบายที่กำหนดไว้ซึ่งมีความสำคัญต่อสิทธิมนุษยชนและการศึกษาในสังคมประชาธิปไตย

ต่อมาปี พ.ศ. 2535 แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (2535 - 2539) กำหนดนโยบายในการจัดการเรียนร่วมของเด็กพิเศษอย่างชัดเจน เร่งดำเนินการ วางแผนต่างๆ หลายโครงการ นอกจากนี้สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติเป็นหน่วยงานที่เริ่มมีบทบาทในการจัดการศึกษาให้เด็กพิเศษในรูปแบบการเรียนร่วมระดับประถมศึกษาในโรงเรียนในสังกัดทุกจังหวัด

ศูนย์การศึกษาพิเศษ (2545 : 9) ระบุไว้ว่าในปีการศึกษา 2543 คณะกรรมการปฏิรูปการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการ ผู้ด้อยโอกาสและผู้มีความสามารถพิเศษ มีนโยบายให้กรมสามัญศึกษาจัดโครงการ โรงเรียนมัธยมสี่มุมเมืองในกรุงเทพมหานครและขยายการจัดการเรียนร่วมในระดับนี้เพิ่มเติมจากโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีการจัดการเรียนร่วมอยู่ก่อนแล้ว สำหรับในต่างจังหวัดกระทรวงศึกษาธิการได้จัดตั้งศูนย์การศึกษาพิเศษครบทุกเขตการศึกษา คือในภูมิภาค 12 แห่ง

และในกรุงเทพ ฯ หนึ่งแห่งรวมทั้งศูนย์การศึกษาพิเศษ (เพื่อคนพิการ) ประจำจังหวัดทำหน้าที่ประสานงานสนับสนุนและส่งเสริมการจัดการเรียนร่วม

ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้เห็นว่า การเรียนร่วมของเด็กที่มีความบกพร่องในโรงเรียนปกติเป็นการจัดการศึกษาที่เหมาะสมและให้ความเสมอภาคแก่เด็กที่มีลักษณะพิเศษหรือผิดปกติทางร่างกาย สติปัญญาหรือจิตใจ มีโอกาสเรียนได้มากที่สุดแต่ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความสามารถของแต่ละบุคคลและมีการจัดบริการพิเศษให้ตามความจำเป็น เพื่อส่งเสริมให้เด็กเหล่านั้นได้มีโอกาสเรียนรู้และดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข โดยได้รับความร่วมมือในการสอน การฟื้นฟูสมรรถภาพ การเรียนวิชาชีพจากบุคคลในสาขาการศึกษาการแพทย์และอื่นๆ จากหน่วยงานของรัฐและเอกชน แต่การจัดการเรียนร่วมจะกระทำได้สำเร็จจะต้องได้รับความร่วมมือและการยอมรับของครูผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียนต่าง ๆ ตลอดจนฝ่ายที่ทำงานเกี่ยวข้องกับเด็กเหล่านี้

สรุป การจัดการเรียนร่วมในประเทศไทยเริ่มมาจากการจัดการศึกษาพิเศษ หลังจากนั้นรัฐบาลโดยกระทรวงศึกษาธิการและองค์การเอกชนหลาย ๆ ฝ่ายเห็นความสำคัญของการศึกษาและการให้สิทธิเท่าเทียมกันของคนปกติและคนพิการตามพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 กฎกระทรวงสาธารณสุข และพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 ซึ่งบุคคลควรได้รับอย่างเท่าเทียมกัน จึงได้มีการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนปกติขึ้นครั้งแรก ในปี พ.ศ. 2499 เป็นต้นมาและพัฒนาไปได้อย่างกว้างขวางในระดับหนึ่งจนปัจจุบันนี้และมีแนวโน้มที่จะขยายการจัดการเรียนร่วมให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ในอนาคต

4. ปรัชญาพื้นฐานของการเรียนร่วม

กรมสามัญศึกษา (2530 : 1) กล่าวถึงปรัชญาของการเรียนร่วมไว้ดังนี้ มนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของสังคมมีความเป็นอยู่เกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน คนต้องการเพื่อน เมื่อเด็กต้องการเพื่อนเล่น อยู่ในวัยเรียนต้องการเพื่อนเรียน เพื่อนเล่น เพื่อนร่วมกิจกรรม เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ต้องการเพื่อนคู่คิด นอกจากนี้แต่ละคนมีความสามารถพื้นฐานไม่เหมือนกันมนุษย์จึงต้องพึ่งพาอาศัยกันอยู่ตลอดเวลา คนพิการซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสังคม เขาควรได้รับการปฏิบัติอย่างคนธรรมดาทั่วไป คือ ความเห็นใจ ความเข้าใจ ความช่วยเหลือและการพัฒนาโดยเท่าเทียมคนปกติ ดังนั้นการเตรียมคนพิการตั้งแต่เขาร่ววัยเพื่อให้เขาพร้อมที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้และให้โอกาสเขาได้เข้าร่วมกิจกรรมกับเด็กปกติจะช่วยทำให้เขามีเพื่อน มีความเข้าใจซึ่งกันและกันซึ่งจะเป็นพื้นฐานสำคัญที่ทำให้บุคคลเหล่านี้สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันได้ในสังคมอย่างมีความสุขเมื่อเขาเติบโตขึ้น จึงเป็นความหวังสำคัญของการศึกษาในปัจจุบัน

บึงอร ดันปาน (2530 : 3) ได้เสนอปรัชญาพื้นฐานของการเรียนร่วมไว้ 3 ประการคือ

1. มนุษย์ทุกคนย่อมมีสิทธิเท่าเทียมกันในโอกาสทางการศึกษา ดังนั้นการจัดระบบการศึกษาให้แก่มนุษย์ทุกคน โดยไม่แบ่งแยกความบกพร่องหรือฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมจึงควรจัดโครงการและปรับปรุงการปฏิบัติให้เหมาะสมกับความต้องการจำเป็นของแต่ละบุคคล

2. มนุษย์ทุกคนย่อมมีสิทธิเท่าเทียมกันในการอยู่ร่วมในสังคม ดังนั้นการจัดเตรียมความพร้อมก่อนวัยเรียนเพื่อให้เด็กพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติ ย่อมก่อให้เกิดคุณค่าและสร้างสรรค์ทางสังคม เพราะเด็กเหล่านี้จะมีความเข้าใจอันดีต่อกัน มีการยอมรับซึ่งกันและกัน เมื่อเด็กเหล่านี้เติบโตเป็นผู้ใหญ่จะไม่เกิดการแบ่งแยกความแตกต่างของมนุษย์ในสังคม

3. การเรียนการสอนในชั้นเรียนย่อมสนองตามความแตกต่างแต่ละบุคคล ดังนั้นการจัดเด็กพิเศษเข้าเรียนในชั้นเรียนร่วม จึงควรได้รับการปรับปรุงการเรียนการสอนให้เป็นการสอนเพื่อบุคคลทั่วไป เพื่อให้พัฒนาความพร้อมและความรู้ความสามารถของผู้เรียนทุกคนให้พัฒนาการทุกด้าน ด้วยวิธีการและกิจกรรมที่เหมาะสมกับความสามารถของแต่ละบุคคล เพื่อศักยภาพที่จะดำรงชีพอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม

ศิริยุภา พูลสุวรรณ (2545 : 23) กล่าวถึงปรัชญาพื้นฐานของการเรียนร่วม ยึดหลักสำคัญ 4 ประการคือ

1. หลักความเสมอภาคในการได้รับโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพ
2. หลักการยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลโดยการจัดการศึกษาแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. หลักการให้ความช่วยเหลือเป็นพิเศษเพื่อให้เด็กที่มีความบกพร่องพึ่งตนเองได้
4. หลักการให้ชุมชนมีส่วนร่วมช่วยเหลือให้การอยู่ร่วมกันระหว่างเด็กที่มีความบกพร่องกับเด็กปกติ

สรุป ปรัชญาพื้นฐานของการเรียนร่วม เป็นการสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยทุกคนมีโอกาสและสิทธิที่เท่ากัน แต่การเรียนนั้นต้องเป็นไปตามศักยภาพของแต่ละบุคคลที่จะสามารถเกิดการพัฒนาตนเองให้สามารถดำรงชีพอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสมและเป็นปกติสุข

5. ทฤษฎีการเรียนร่วม

ผดุง อารยะวิญญู (2533 : 7) กล่าวถึงทฤษฎีการเรียนร่วมไว้ 5 ประการ ดังนี้

1. ในสังคมมนุษย์ มีทั้งคนปกติและผู้ที่มีความบกพร่องต่างๆ เมื่อสังคมไม่สามารถแยกคนที่มีความบกพร่องออกจากสังคมปกติได้ ดังนั้นจึงไม่ควรแยกการศึกษาเฉพาะด้านใดด้านหนึ่งควรให้เด็กพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติ

2. เด็กพิเศษมีความต้องการและความสามารถซึ่งต่างจากเด็กปกติ ดังนั้นควรจัดรูปแบบและวิธีการศึกษาให้แตกต่างไปจากเด็กปกติ เพื่อให้เด็กมีศักยภาพในการเรียนรู้อย่างเต็มที่

3. เด็กแต่ละคนมีความสามารถแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นเด็กปกติหรือเด็กพิเศษ การศึกษาจะช่วยให้ความสามารถของเด็กแต่ละคนปรากฏเด่นชัดขึ้น

4. เด็กแต่ละคนมีพื้นฐานแตกต่างกันทางการเลี้ยงดูจากครอบครัว เศรษฐกิจ สังคม การศึกษา สติปัญญาและทักษะ การศึกษาจะช่วยให้แต่ละคนได้เรียนรู้เพื่อปรับตัวเข้าหากันและให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลก

5. เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกันในด้านร่างกาย สติ ปัญญา อารมณ์และสังคม การจัดการศึกษาจึงต้องจัดเพื่อพัฒนาทุกด้านให้สูงสุดตามความสามารถของแต่ละบุคคล

สรุป ทฤษฎีการเรียนรู้ร่วม กล่าวโดยรวมคือทฤษฎีที่ว่าด้วยเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคลและสิทธิที่พึงมีของเอกัตบุคคลทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม ซึ่งนำมาใช้ในการจัดการศึกษาให้กับทุกคนเพื่อให้เกิดการพัฒนาสูงสุด ตามศักยภาพของบุคคล

6. ประโยชน์ของการจัดการเรียนร่วม

ลีน่า บี. เลวิสและโดนัลด์ เอช. โดล็ก (Lena B. Lewis , Donald H. Doorlag 1983 : 10) กล่าวว่าประโยชน์ของการเรียนร่วมมีมากมายดังนี้

1. นักเรียนพิการ ได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันกับเด็กปกติจึงไม่มีความรู้สึกว่าจะถูกแบ่งแยก
2. ลดความรู้สึกในทางลบต่อเด็กที่มีความบกพร่องจากผู้ปกครองและนักเรียนด้วยกัน
3. ครูและเด็กนักเรียนยอมรับความแตกต่างของกันและกันในเรื่องความพิการ
4. การเรียนร่วมทำให้เกิดความช่วยเหลือจากเด็กปกติและเด็กที่มีความบกพร่องเองจะมีความพยายามลดการขอความช่วยเหลือจากผู้อื่นลงในทุกกิจกรรมที่เป็นไปได้

เพ็ญพิไล ฤทธาคนานนท์ (2536 : 87) กล่าวถึงประโยชน์ของการเรียนร่วมว่าการเรียนร่วมทำให้เด็กทุกคนมีความเสมอภาคกันในทางการศึกษา และเมื่อเด็กได้อยู่ในสังคมเดียวกันทำให้เคยชินกับความแตกต่างด้านร่างกาย อีกทั้งมีความเข้าใจกันมากขึ้น

กองการศึกษาเพื่อคนพิการ (2542 : 28 - 29) กล่าวถึงประโยชน์ของการจัดการเรียนร่วม ดังนี้

1. ทางด้านการเรียน เด็กมีโอกาสได้เรียนตามลำดับชั้นในโรงเรียนปกติโดยไม่มีข้อยกเว้น เช่น ถ้าเด็กเรียนในชั้นพิเศษครูมักจะให้ความพิเศษแก่เด็กมากไปหรือตั้งความหวังไว้ก่อนข้างต่ำ เมื่อเด็กทำอะไรไม่ได้ครูมักจะปล่อย เพราะถือว่าเด็กมีความบกพร่อง ถ้าเด็กเรียนใน

โรงเรียนปกติ เด็กก็จะต้องปฏิบัติตามเด็กปกติ เช่น พยายามทำงานให้เสร็จเหมือนคนอื่น เด็กจะได้รับทักษะต่าง ๆ มากขึ้น

2. ทางด้านสังคม เด็กสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมปกติได้ดีขึ้น มีเพื่อนมากขึ้น ไม่เฉพาะแต่เพื่อนพิการเท่านั้น เพื่อนบ้านเข้าใจเด็กดีขึ้น ยอมให้ลูกของตนมาเล่นด้วยเพราะเด็กอยู่ในโรงเรียนเดียวกับลูกของตน

3. การเปลี่ยนเจตคติ เด็กปกติจะมีความเคยชินกับเด็กที่มีความบกพร่องมากขึ้นเพราะได้อยู่ร่วมกันจึงไม่เห็นว่าเป็นเด็กที่มีความบกพร่องเป็นมนุษย์ประหลาด น่ากลัว ขวนขันในท่าทาง และรูปร่างอีกต่อไป นอกจากนี้เด็กยังเรียนรู้ว่าเด็กที่มีความบกพร่องต้องการความช่วยเหลืออะไรบ้างและมีความเข้าใจต่อเด็กที่มีความบกพร่องดีขึ้น ยอมรับและแสดงความเอื้อเฟื้อมากขึ้น

4. ประหยัดงบประมาณของรัฐบาล เมื่อเด็กที่มีความบกพร่องสามารถเรียนร่วมในโรงเรียนปกติได้ รัฐบาลก็ไม่จำเป็นต้องสร้างโรงเรียนพิเศษเฉพาะสำหรับเด็กที่มีความบกพร่อง จึงเป็นการลดค่าใช้จ่ายและงบประมาณได้มาก เพียงแต่เพิ่มบุคลากรที่จำเป็นบางอย่างขึ้นในโรงเรียนปกติเท่านั้น เช่น ครูสอนวิชาเสริม หรือครูเว็บบสอน หรือครูการศึกษาพิเศษ ในด้านการบริหารก็มีผู้บริหารโรงเรียนเพียงคนเดียว จึงเป็นการประหยัดในด้านงบประมาณของรัฐ

5. เด็กที่มีความบกพร่องมีโอกาสเข้าเรียนในโรงเรียนใกล้บ้าน หรือไม่ต้องเดินทางไปโรงเรียนพิเศษที่อยู่ห่างไกลมากจนเป็นภาระของผู้ปกครองที่จะต้องรับส่ง ทั้งเป็นการประหยัดพลังงานและเวลาของเด็กที่จะต้องใช้ในการเดินทาง โดยนำเวลานั้นๆ มาใช้ฝึกหัดหรือฟื้นฟูสมรรถภาพ เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถที่จะดำรงชีวิตในสิ่งปกติให้ดีที่สุดได้

6. เป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง ไม่ต้องเสียเงินส่งบุตรพิการไปอยู่โรงเรียนประจำ

7. เด็กที่มีความบกพร่องได้มีชีวิตอยู่ในครอบครัวกับบิดา มารดาและญาติพี่น้องตามปกติ มีโอกาสประพฤติปฏิบัติหน้าที่ในฐานะสมาชิกของครอบครัว โดยไม่เกิดความรู้สึกว่าถูกแยกออกไปด้วยเหตุแห่งความพิการ

สมบูรณ อาศิรพจน์ (2542 : 18) กล่าวถึงประโยชน์ของการเรียนร่วมว่า “ประเทศที่เจริญมั่งคั่งและประเทศกำลังพัฒนา มีความเห็นตรงกันว่า การจัดให้เด็กที่มีความบกพร่องเรียนร่วมกับเด็กปกติมีผลคืออย่างยิ่ง ถือเป็นการประหยัดเงินของรัฐประการหนึ่ง เพราะไม่ต้องตั้งโรงเรียนขึ้นใหม่ กล่าวคือการตั้งโรงเรียนใหม่แต่ละครั้งบางแห่งจะต้องใช้งบประมาณในการก่อสร้าง รวมทั้งค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เป็นจำนวนมาก การจัดชั้นเรียนร่วมในโรงเรียนปกติจึงเป็นการลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินการจัดการศึกษาอย่างหนึ่ง”

สรุป ประโยชน์จากการเรียนร่วมจะช่วยลดปัญหาความแตกต่างระหว่างบุคคล ในทางการศึกษา สังคมโดยรวม ลดปัญหาทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม อันเป็น พื้นฐานการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมแล้วยังส่งผลต่อการดำรงชีวิตของคนภายในครอบครัว และสังคม ช่วยลดปัญหาด้านงบประมาณแผ่นดิน ที่สำคัญเมื่อคนพิการได้ประกอบสัมมาชีพ อย่างเต็มศักยภาพจะช่วยพัฒนาประเทศชาติได้อีกด้วย ด้วยเหตุผลที่ว่าความสามารถและความแตกต่างของบุคคลย่อมมีศักยภาพทั้งสิ้น ถ้าหากนำมาใช้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเภทของความพิการหรือความบกพร่อง

นักการศึกษาและผู้รู้หลายท่านกล่าวถึงประเภทของความพิการหรือความบกพร่องในหัวข้อต่าง ๆ ที่น่าสนใจดังนี้

1. ความหมายของความพิการ

ประชุม ลำดับวงศ์ (2532 : 5) ให้ความหมายว่า ความพิการ หมายถึง ทำให้หมดสมรรถภาพการทำงานหรือการช่วยเหลือตนเองไม่ได้ในบางเรื่องเท่านั้น แต่ในอีกหลาย ๆ ด้านความสามารถยังอยู่ครบบริบูรณ์ ดังนั้นความหมายและข้อเท็จจริงของบุคคลพิการ จึงไม่อาจกล่าวสรุปได้ว่าบุคคลพิการไร้ความสามารถโดยสิ้นเชิง เพียงแต่ถ้าให้โอกาสในการฟื้นฟูสมรรถภาพ ให้การยอมรับและให้งานที่เหมาะสมกับสภาพความพิการแล้ว บุคคลพิการก็จะสามารถช่วยเหลือตนเองได้ และทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเช่นเดียวกับคนปกตินั่นเอง

สำนักงานกฎหมายออต โนมัตติ (2534 : 1) พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 มาตรา 4 ให้ความหมายไว้ว่าคนพิการ หมายถึง คนที่มีความผิดปกติหรือบกพร่องทางร่างกาย ทางสติปัญญาหรือทางจิตใจตามประเภทและหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง

วารี ธีระจิตร (2537 : 3) กล่าวว่า เด็กพิเศษ หมายถึง เด็กปกติที่มีลักษณะทางกายหรือพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากสภาพปกติทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์หรือสังคม ซึ่งความเบี่ยงเบนนี้รุนแรงถึงขั้นกระทบกระเทือนต่อพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็ก

ศรีธา นิยมธรรม (2541 : 10) ความพิการ หมายถึง

สภาพใด ๆ ซึ่งทำให้เด็กมีพัฒนาการและความเจริญเติบโตล่าช้ากว่าปกติ

สภาพใด ๆ ซึ่งทำลาย (ทำให้ผิดปกติ หรือผิดแปลก) ความเจริญเติบโตและพัฒนาการเด็ก

สภาพใด ๆ ซึ่งส่งผลทางลบอย่างรุนแรงต่อการเจริญเติบโตและพัฒนาการเด็ก หรือการปรับตัวต่อการดำเนินชีวิต

ผดุง อารยะวิญญู (2542: 12 - 13) ให้ความหมายของเด็กที่มีความต้องการพิเศษไว้ว่า คือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ มาจากคำภาษาอังกฤษว่า “children with special needs” เป็นคำใหม่ในวงการศึกษาศึกษาพิเศษและเพิ่งใช้กันอย่างแพร่หลายในระยะไม่กี่ปีที่ผ่านมา ก่อนจะอธิบายความหมายคำนี้ครูการศึกษาพิเศษควรทราบความหมายของคำที่เกี่ยวข้องก่อน เนื่องจากคำที่เราใช้อยู่ในวงการศึกษาศึกษาพิเศษมาจากคำภาษาอังกฤษ จึงควรทราบความหมายของคำภาษาอังกฤษที่ใช้ในวงการศึกษาศึกษาพิเศษด้วย คำภาษาอังกฤษที่จะกล่าวถึง ได้แก่ impairment , disability , handicap , exceptional children , children with special needs , special education

1. Impairment หมายถึงสภาพความบกพร่อง อาจเป็นความบกพร่องทางกาย ทางสติปัญญา เนื้อเยื่อหรือระบบประสาทก็ได้ เช่น นิ้วมือนิ้วสั้น แขนด้วน โรคหัวใจ เป็นต้น (Stevens , 1962)

2. Disability หมายถึง การไร้สมรรถภาพ ซึ่งมีความหมายครอบคลุมไปถึงความบกพร่องในการทำงานของอวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกายบกพร่องไป อวัยวะส่วนนั้นไม่อาจทำงานได้ดีเหมือนอวัยวะปกติ การไร้สมรรถภาพหรือค่อยสมรรถภาพจึงขึ้นอยู่กับความบกพร่อง หากอวัยวะบกพร่องมาก อวัยวะนั้นอาจทำงานได้ไม่เต็มที่หรือไม่ได้เลย แต่ถ้าอวัยวะบกพร่องน้อย อวัยวะนั้นอาจทำงานได้บ้างแต่ทำงานได้ไม่เต็มที่เหมือนอวัยวะปกติ ดังนั้นคำว่าสมรรถภาพจึงหมายถึงการที่อวัยวะทำงานได้น้อยกว่าปกติไปจนถึงทำงานไม่ได้เลย เช่นคนที่นิ้วมือนิ้วสั้นทุกนิ้วไม่สามารถเขียนหนังสือได้ แต่ถ้านิ้วมือนิ้วสั้นสองนิ้วอาจเขียนหนังสือได้แต่เขียนได้ด้วยความลำบาก ถ้านิ้วมือนิ้วสั้นเพียงนิ้วเดียวเขาสามารถเขียนหนังสือได้ดีเหมือนคนปกติเขาสามารถใช้อวัยวะได้ดีเขาจึงไม่มี disability อาจกล่าวได้ว่าร่างกายบางส่วนของเขาอาจบกพร่องแต่เขายังมีความสามารถในการใช้อวัยวะนั้นเหมือนคนปกติ

3. Handicap หมายถึงผู้ที่บกพร่อง ความบกพร่องของร่างกายส่งผลกระทบต่ออารมณ์ชีวิตของเขาทำให้เขาไม่สามารถปฏิบัติภารกิจได้ดีเท่ากับคนปกติ แต่หากมีการแก้ไขอวัยวะที่บกพร่องให้สามารถใช้งานได้ดังเดิมแล้ว สภาพความบกพร่องอาจหมดไป บุคคลผู้นั้นจึงไม่ใช่ผู้ที่มีความบกพร่องอีกต่อไป เช่นทหารพรานคนหนึ่งถูกตัดขาข้างหนึ่ง บุคคลผู้นี้บกพร่องเพราะขาถูกตัด แต่ถ้าเขาใส่ขาเทียมจนสามารถเคลื่อนไหวได้ดี สภาพความบกพร่องก็หมดไป เขาเป็นคนที่มีความบกพร่อง (Impairment) แต่เขาไม่ใช่ handicap

4. Exceptional children ภาษาไทยใช้คำว่า “เด็กนอกระดับ” หมายถึงเด็กที่มีสภาพร่างกายและสติปัญญาแตกต่างไปจากเด็กปกติ เด็กนอกระดับได้แก่เด็กปัญญาเลิศ เด็กปัญญาอ่อน เด็กที่มีความบกพร่องทางสายตา เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย (และสุขภาพ) เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เด็กที่มีความบกพร่องเกี่ยวกับระบบประสาท

เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม เด็กที่มีความบกพร่องทางภาษา เด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้และเด็กที่มีความบกพร่องซ้ำซ้อน

5. Children with Special Needs ภาษาไทยใช้คำว่า “เด็กที่มีความต้องการพิเศษ” หมายถึง เด็กที่มีความต้องการทางการศึกษาแตกต่างไปจากเด็กปกติในด้านเนื้อหา วิธีการ และการประเมินผล เป็นเด็กกลุ่มเดียวกันกับเด็กในข้อ 4 แต่คำว่า “เด็กที่มีความต้องการพิเศษ” นี้เป็นคำใหม่ในวงการศึกษาศิลปะ และได้รับความนิยมน้อยอย่างกว้างขวางและเพิ่มขึ้นเป็นลำดับเพราะให้ความรู้สึกในทางบวก ดังนั้นในตำราจะไม่ใช้คำว่า “พิการ” ยกเว้นในกรณีจำเป็นจริงๆ แต่จะใช้คำว่า “เด็กที่มีความต้องการพิเศษ” ซึ่งมีความหมายเช่นเดียวกับเด็กนอกกระดุม

6. Special Education ภาษาไทยใช้คำว่า การศึกษาพิเศษ หมายความว่า การศึกษาที่จัดให้สำหรับเด็กในข้อ 5

สรุป เด็กที่มีความต้องการพิเศษหรือเด็กที่มีความบกพร่อง หมายถึงบุคคลที่มีความผิดปกติทางด้านร่างกายและสุขภาพ ทางสติปัญญา ทางอารมณ์และสังคม ซึ่งเป็นเหตุให้บุคคลผู้นั้นไม่สามารถดำเนินชีวิตเหมือนคนปกติได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความรุนแรงของความพิการในแต่ละคนที่มีความแตกต่างกันตามสภาพและชนิดของความพิการนั้น ๆ

2. ประเภทความพิการ

ในการจัดประเภทของผู้พิการซึ่งบางตำราจะใช้คำว่าความบกพร่องจะแบ่งความพิการแตกต่างกันออกไปตามทัศนะ วัตถุประสงค์และโอกาสในการใช้ดังต่อไปนี้

กฎกระทรวง ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2537 (2537) แบ่งประเภทของผู้พิการดังต่อไปนี้

1. คนพิการทางการมองเห็น
2. คนพิการทางการได้ยินหรือการสื่อความหมาย
3. คนพิการทางกายหรือการเคลื่อนไหว
4. คนพิการทางจิตใจหรือพฤติกรรม
5. คนพิการทางสติปัญญาหรือการเรียนรู้

วาริ ธีระจิตร (2537 : 3-5) กล่าวว่า การแบ่งประเภทเด็กที่มีความบกพร่อง ในด้านการศึกษาคือพิจารณาความจำกัดทางร่างกาย และความจำกัดทางสติปัญญา ซึ่งจะเป็นอุปสรรคในการศึกษา เช่น หูหนวก ดาบอด ปัญญาอ่อน เป็นอุปสรรคในการเรียนเพื่ออ่านออกเขียนได้และเป็นปัญหาต่อการเรียนรู้ในสภาพของระบบโรงเรียนทั่ว ๆ ไป

1. มีความจำกัดทางสติปัญญา (Intellectual Limitation) แยกเป็น

1.1 กลุ่มเรียนช้า (Slow learner) มีเกณฑ์ระดับเชาวน์ หรือไอคิว (Intellectual Quotient -I. Q.) ระหว่าง 70 – 90

1.2 กลุ่มปัญญาอ่อนพอเรียนได้ (Educable Retarded Children) หรือปัญญาอ่อนเล็กน้อย (Mild Grade) มีระดับเกณฑ์เชาวน์ ระหว่าง 50 - 70

1.3 กลุ่มปัญญาอ่อนพอฝึกได้ (Trainable Retarded Children) หรือปัญญาอ่อนปานกลาง (Moderate Grade) มีระดับเกณฑ์เชาวน์ระหว่าง 35 - 49 คนพิการประเภทนี้และประเภทที่มีระดับต่ำกว่านี้ควรอยู่ในความดูแลของแพทย์และการให้การศึกษาต้องมีการจัดและการฝึกสอน โดยผู้มีความรู้ความสามารถเฉพาะทาง

2. มีความจำกัดทางร่างกาย (Physical Limitation) แยกเป็น

2.1 กลุ่มบกพร่องทางการเห็น (Visually Impaired) แบ่งได้เป็น

- ตาบอด (Blind)
- สายตาเห็นเลือนราง (Low Vision)

2.2 กลุ่มบกพร่องทางการได้ยิน (Hearing Impaired)

- หูหนวก (Deaf)
- หูตึง (Hard of Hearing)

2.3 กลุ่มบกพร่องทางการพูด (Speech Impaired)

- พูดไม่ได้ (Aphasia)
- พูดผิดปกติ (Disorders of Speech)

2.4 กลุ่มบกพร่องทางร่างกายและสุขภาพ (Crippled and Other Health Impaired) เช่น แขน ขาดนิ้ว เป็นอัมพาต บังคับมือเขียนหนังสือไม่ได้ดี เป็นโรคเรื้อรังหรือร้ายแรง เป็นต้น

2.5 กลุ่มบกพร่องทางพฤติกรรม (Behavior Disorders)

- อารมณ์ไม่ปกติ (Emotional Disturbed)
- ผิดปกติทางสังคม (Socially Maladjusted) เช่นมีความประพฤติกเร่ก้าวร้าว

ชอบข่มเหง ปรับตัวเข้ากับผู้อื่นไม่ได้ ซึ่งสังคมรังเกียจและอดทนไม่ไหว

3. พิกัดซ้ำซ้อน (Multiple Handicap) เช่น เป็นทั้งหูหนวก ตาบอด ปัญญาอ่อน เกิดขึ้นกับคน ๆ เดียวกัน

ศรียา นิยมธรรม (2541 : 30) สภาวะของความพิการจำแนกได้เป็น 6 ประเภท คือ

1. ปัญญาอ่อน
2. บกพร่องทางสายตา หรือการได้ยิน
3. ระบบประสาทผิดปกติ

4. อารมณ์แปรปรวน
5. พัฒนาการผิดปกติ
6. มีปัญหาทางการเรียนรู้

การจำแนกดังกล่าวนี้มีได้เป็นที่เห็นพ้องต้องกันในหมู่นักวิชาการ เช่น เด็กปัญญาอ่อน และเด็กที่มีพัฒนาการล่าช้าเป็นต้น นิยามที่ใช้จึงต้องกำหนดเป็นครั้งคราวเพื่อประโยชน์ในการสื่อความเป็นเรื่อง ๆ ไป

ผดุง อารยะวิญญู (2542 : 20) สรุปประเภทของความคิด ดังนี้

1. เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
2. เด็กปัญญาอ่อนที่เรียนหนังสือได้
3. เด็กปัญญาอ่อนที่ฝึกได้
4. เด็กปัญญาอ่อนที่มีระดับสติปัญญาต่ำมาก
5. เด็กที่มีความบกพร่องทางสายตา
6. เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย
7. เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม
8. เด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้
9. เด็กเจ็บป่วยเรื้อรังในโรงพยาบาล
10. เด็กปัญญาเลิศ
11. เด็กออทิสติก
12. เด็กที่มีความบกพร่องซ้ำซ้อน

สรุป ความคิดสามารถจำแนกได้ 2 ประเภท คือทางการแพทย์และทางการศึกษา ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการใช้ หรือการจำแนก ซึ่งจะพบได้ในผู้พิการทั่ว ๆ ไปดังนี้

1. ความบกพร่องทางการมองเห็น/สายตา
2. ความบกพร่องทางการได้ยิน
3. ความบกพร่องทางร่างกาย
4. ความบกพร่องทางสติปัญญา
5. ความบกพร่องทางการเรียนรู้
6. ความบกพร่องทางการพูดและการสื่อสาร
7. เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม
8. เด็กออทิสติก
9. พิกัดซ้อน

3. การจัดการเรียนร่วม

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของนักเรียนเรียนร่วมในระดับมัธยมศึกษาชั้นนั้นจะแตกต่างกับระดับประถมศึกษาเนื่องจากสภาพของความพิการแต่ละประเภทนั้นได้รับการบำบัดจนสามารถเรียนในชั้นเรียนร่วมได้ ในการจัดการเรียนร่วมมีรูปแบบตามที่กระทรวงศึกษาธิการ (2537 : 2) และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติกรุงเทพมหานคร (2530 : 1) ระบุไว้มีดังนี้

1. จัดชั้นพิเศษในโรงเรียนปกติ เด็กที่มีความบกพร่องมีโอกาสร่วมกิจกรรมที่ไม่ใช่การเรียนในห้องเรียน เช่น การเข้าแถวเคารพธงชาติ กิจกรรมไหว้ครู การสวดมนต์ไหว้พระ การประชุมสวดสัปดาห์ การรับประทานอาหารกลางวันในโรงอาหาร และการแข่งขันกีฬา เป็นต้น

2. จัดชั้นพิเศษสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องคู่ขนานกับชั้นปกติ แต่ส่งนักเรียนพิการไปเรียนร่วมกับเด็กชั้นปกติบางเวลา เช่น ส่งไปเรียนในคาบเรียนพลศึกษา ขั้วร้องดนตรี นาฏศิลป์ จริยศึกษาและ ศิลปะศึกษา เป็นต้น เมื่อหมดคาบเรียนก็กลับมาเรียนในชั้นพิเศษตามเดิม

3. จัดนักเรียนพิการเรียนร่วมเต็มเวลา เด็กที่มีความบกพร่องที่ได้รับพิจารณาว่ามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมีวุฒิทางอารมณ์และสังคมดีพอในทุกๆ กลุ่มวิชา อาจได้รับการพิจารณาส่งเข้าเรียนในชั้นปกติ โดยไม่เข้าเรียนในชั้นพิเศษอีก

4. จัดเป็นห้องเสริมวิชาการในโรงเรียนปกติ ห้องเสริมวิชาการมีลักษณะเป็น NON - GRADED มีนักเรียนหลายๆ ระดับชั้นรวมกัน หรือนักเรียนอาจอยู่ในห้องเรียนปกติและส่งเข้ามาห้องเสริมวิชาการบางเวลาและบางวิชา เช่น คณิตศาสตร์ ภาษาไทย เป็นต้น โดยมีครูเสริมวิชาการ (Resource Teacher) หรือครูสอนเดิน (Itinerant Teacher) เป็นผู้เสริมวิชาการให้ตามความต้องการหรือจำเป็นของผู้เรียนเป็นรายบุคคล

5. จัดเป็นชั้นเรียนหรือห้องเสริมวิชาการในโรงพยาบาล มีครูการศึกษาพิเศษประจำเพื่อสอนเด็กเจ็บป่วยระยะยาว เพื่อให้เด็กมีโอกาสทบทวนบทเรียนที่เรียนแล้วหรือสอนบทเรียนให้ใหม่ครูการศึกษาพิเศษจะสอนตามจุดประสงค์และประเมินจุดประสงค์ที่ได้สอนไปทำรายงานการประเมินจุดประสงค์ให้เด็กนำไปแสดงแก่ครูในโรงเรียนปกติของตนเมื่อออกจากโรงพยาบาล

ผดุง อารยะวิญญู (2533 : 188 - 189) กล่าวถึงรูปแบบการจัดการเรียนร่วม ไว้ดังนี้คือ

1. เรียนร่วมเต็มเวลาในชั้นเรียนปกติ และได้รับการช่วยเหลือจากครูซึ่งเป็นครูการศึกษาทางด้านการสอนเด็กที่มีความบกพร่องโดยเฉพาะ
2. เรียนร่วมในชั้นปกติโดยมีครูสอนพิเศษให้คำแนะนำ
3. เรียนร่วมในชั้นปกติ และรับบริการจากครูเดินสอน
4. เรียนร่วมในชั้นปกติและรับบริการจากครูเสริมวิชาการ

5. เรียนในชั้นพิเศษเต็มเวลา เป็นชั้นพิเศษที่อยู่ในโรงเรียนปกติหรือเป็นชั้นพิเศษใน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ที่ให้บริการทางการศึกษาแก่เด็กที่มีความบกพร่องประเภทอื่น

กองการศึกษาเพื่อคนพิการ (2542 : 26) ได้แบ่งรูปแบบการจัดการเรียนร่วมไว้ดังนี้ คือ

1. เรียนร่วมในชั้นเรียนปกติและปฏิบัติเหมือนเด็กปกติทุกประการ
2. เรียนร่วมในชั้นปกติ แต่ได้รับบริการที่จำเป็นจากครูการศึกษาพิเศษ
3. เรียนร่วมในชั้นปกติบางวิชา และเรียนในชั้นพิเศษเฉพาะเด็กที่มีความบกพร่อง

บางวิชา

4. เรียนในชั้นปกติทุกรายวิชา โดยมีครูการศึกษาพิเศษให้ความช่วยเหลือเด็กเป็นรายบุคคล หรือกลุ่มย่อยๆ ขณะครูประจำวิชาอธิบาย

5. เรียนในชั้นพิเศษ โดยให้เด็กปกติเข้าไปเรียนร่วม

6. เรียนในชั้นพิเศษ โดยให้เด็กปกติเข้าไปเรียนร่วมในบางวิชาแต่บางวิชาเด็กปกติ

แยกไปเรียนกับเด็กปกติในห้องอื่นและเด็กมีความต้องการพิเศษแยกไปเรียนร่วมกับเด็กปกติในห้องเรียนอื่น

7. เรียนในชั้นพิเศษในโรงเรียนปกติและร่วมกิจกรรมนอกหลักสูตรกับเด็กปกติ

8. เรียนในชั้นพิเศษในโรงเรียนปกติและร่วมกิจกรรมของโรงเรียนเท่าที่จำเป็น

ผดุง อารยะวิญญู (2533 : 190) ได้ให้ข้อคิดเกี่ยวกับการเรียนร่วมว่าการจะเรียนร่วมประเภทใดนั้นขึ้นอยู่กับความต้องการของนักเรียนและความพร้อมของรัฐในการจัดการศึกษาแก่เด็กประเภทนี้

สรุป การจัดการเรียนร่วม ที่จัดให้แก่เด็กที่มีความบกพร่องเข้าเรียนร่วมในโรงเรียนปกติ ซึ่งจัดในระดับการศึกษา ประถมศึกษาและมัธยมศึกษาจะมีหลายรูปแบบตามความเหมาะสมหรือตามประเภทของนักเรียนพิการเรียนร่วมแต่จะไม่พบการจัดการเรียนร่วมหลายรูปแบบในระดับการศึกษาที่สูงกว่านี้ อาจจะเป็นเนื่องมาจากจำนวนของผู้พิการและประเภทของความพิการที่เข้าศึกษาในระดับที่สูงขึ้นมีจำนวนน้อย หรือถูกรองโดยกระบวนการทางการเรียนในระดับก่อน ประถมศึกษาและประถมศึกษา ดังนั้นการจัดการเรียนร่วมในปัจจุบันจึงแยกได้ 3 ประเภท คือ

1. การเรียนร่วมเต็มเวลาในชั้นเรียนปกติ
2. การเรียนร่วมบางเวลา
3. การเรียนร่วมเด็กพิเศษในโรงเรียนปกติ

ในการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนมัธยมศึกษาซึ่งผู้วิจัย ต้องการศึกษาในครั้งนี้ได้แก่ กิจกรรมการเรียนการสอนบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนร่วม สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน และงบประมาณ สำหรับรายละเอียดได้นำเสนอตามลำดับดังนี้

4. กิจกรรมการเรียนการสอน

ในการจัดการเรียนร่วมมีกิจกรรมที่จัดขึ้นในระหว่างการเรียนการมีลักษณะคล้ายคลึงกับการเรียนการสอน โดยทั่วไปเนื่องจากนักเรียนเรียนร่วมเป็นนักเรียนที่มีความบกพร่องเล็กน้อย ภายหลังจากการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายในระดับหนึ่ง โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องก่อนส่งเข้าชั้นเรียนร่วม กิจกรรมการเรียนการสอนพอจะกล่าวได้ดังต่อไปนี้

4.1. การจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนแบบเรียนร่วม เป็นการจัดการศึกษาให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนร่วมกับเด็กปกติโดยคำนึงถึงความสามารถของแต่ละบุคคลเพื่อส่งเสริมให้มีโอกาสเรียนรู้และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างปกติสุข

ผดุง อารยะวิญญู (2533 : 188 - 189) และกองการศึกษาเพื่อคนพิการ (2542 : 26)

กล่าวถึงการจัดการเรียนร่วมไว้คล้ายคลึงกันดังนี้ คือ

1. เรียนร่วมเต็มเวลาในชั้นเรียนปกติ และได้รับการช่วยเหลือจากครูซึ่งเป็นครูการศึกษาทางด้านการสอนเด็กที่มีความบกพร่องโดยเฉพาะ
 2. เรียนร่วมในชั้นปกติโดยมีครูสอนพิเศษให้คำแนะนำ
 3. เรียนร่วมในชั้นปกติ และรับบริการจากครูเดินสอน
 4. เรียนร่วมในชั้นปกติและรับบริการจากครูเสริมวิชาการ
 5. เรียนในชั้นพิเศษเต็มเวลา เป็นชั้นพิเศษที่อยู่ในโรงเรียนปกติหรือเป็นชั้นพิเศษในศูนย์การศึกษาพิเศษ ที่ให้บริการทางการศึกษาแก่เด็กพิการประเภทอื่น
 6. เรียนในชั้นพิเศษ โดยให้เด็กปกติเข้าไปเรียนร่วมในบางวิชาแต่บางวิชาเด็กปกติแยกไปเรียนกับเด็กปกติในห้องอื่นและเด็กมีความต้องการพิเศษแยกไปเรียนร่วมกับเด็กปกติในห้องเรียนอื่น
 7. เรียนในชั้นพิเศษในโรงเรียนปกติและร่วมกิจกรรมนอกหลักสูตรกับเด็กปกติ
 8. เรียนในชั้นพิเศษในโรงเรียนปกติและร่วมกิจกรรมของโรงเรียนเท่าที่จำเป็น
- ผดุง อารยะวิญญู (2533 : 190) ได้ให้ข้อคิดเกี่ยวกับการเรียนร่วมว่าการจะเรียนร่วมประเภทใดนั้นขึ้นอยู่กับความต้องการของนักเรียนและความพร้อมของรัฐในการจัดการศึกษาแก่เด็กประเภทนี้

สรุป การจัดการเรียนร่วมในปัจจุบัน ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาขึ้นอยู่กับประเภทของความพิการหรือความต้องการพิเศษของนักเรียนที่เข้ารับการศึกษาพบมี 3 ประเภทคือ

1. การเรียนร่วมเต็มเวลาในชั้นเรียนปกติ
2. การเรียนร่วมบางเวลา

3. การเรียนร่วมเด็กพิเศษในโรงเรียนปกติ

4.2. การวัดผลและประเมินผล

การวัดผลและประเมินผล เป็นกิจกรรมที่จำเป็นและมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอน สำหรับเด็กพิการหรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วม เพื่อทราบพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน จากระยะแรกของการเรียนจนเสร็จสิ้นกระบวนการหรือการจบการศึกษา

กรมสามัญศึกษา (2544 : 43 – 44) กล่าวว่า การวัดผลประเมินผลการเรียนของบุคคลที่มีความบกพร่องที่เรียนร่วมนั้นแตกต่างไปจากการวัดผลของเด็กปกติ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถที่แตกต่างกันไปของเด็กแต่ละคน ซึ่งการวัดผลของเด็กจะถูกกำหนดไว้ในแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล ซึ่งเด็กแต่ละคนจะมีแผนการศึกษานี้การวัดผลไม่จำเป็นจะต้องเหมือน เด็กปกติ โดยมีหลักการประเมินผล ลักษณะสำคัญของการประเมินผลและวิธีการสอบดังนี้

1. การประเมินผลจะต้องคำนึงถึงระดับสติปัญญาที่แตกต่างกัน เพราะการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน
 2. การประเมินผลจะต้องสะท้อนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อมและความสามารถที่ปรากฏออกมา มิใช่สะท้อนขนาดหรือปริมาณความรู้
 3. การประเมินจะต้องให้ข้อมูลที่เที่ยงตรงกับผู้เรียน
 4. การประเมินผลจากสภาพจริงควรเน้นให้นักเรียนได้แสดงออก สร้างสรรค์ / ผลิตหรือทำงาน
 5. ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนเป็นผลงานมาจากการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความเป็นจริงในชีวิตประจำวัน
 6. การประเมินผลจากสภาพจริง จะต้องเอื้อต่อแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล
- #### 4.3. ลักษณะสำคัญของการประเมินผล
1. เน้นพัฒนาการของเด็กอย่างชัดเจน
 2. ตอบสนองหลักสูตรที่เน้นสภาพจริง
 3. เน้นสถานการณ์ที่เป็นจริง
 4. ตอบสนองการเรียนรู้และความสามารถของนักเรียน
 5. ความร่วมมือระหว่างผู้ปกครอง ครู นักเรียน ร่วมกับบุคลากรในวิชาชีพ
 6. ไม่นำผลสัมฤทธิ์ไปเปรียบเทียบกับเด็กอื่น
 7. ประเมินผลโดยดูความก้าวหน้าของการพัฒนาการ
 8. ประเมินผลจากสภาพรวมของเด็ก

4.4 วิธีการสอบ

1. ให้สอบปากเปล่า
2. ทำข้อสอบโดยไม่จำกัดเวลา
3. กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนใหม่
4. ให้สอบในห้องพิเศษ

สถาบันราชภัฏสวนดุสิต (2537 : 46–47) กล่าวถึงการวัดผลและประเมินผลการเรียนของการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษร่วมกับเด็กปกติ ให้ปฏิบัติโดยยึดหลักดังนี้ การวัดผลและประเมินผลต้องแยกเด็กที่มีความต้องการพิเศษออกจากเด็กปกติ โดยไม่นำคะแนนและจำนวนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ไปรวมกับเด็กปกติ ตามโครงการประเมินคุณภาพนักเรียนของสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ

การวัดผลจะต้องสอดคล้องกับการเรียนการสอนของเด็กที่มีความต้องการพิเศษแต่ละคน ตามรายละเอียดของการประเมินผลที่กำหนดในแผนการศึกษาเฉพาะรายบุคคล

ในกรณีที่เด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติและเรียนเนื้อหาครบถ้วน เช่นเดียวกับเด็กปกติโดยไม่มีกรยกเว้น การวัดผลจึงเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533

ในกรณีที่เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้รับการยกเว้นจุดประสงค์บางจุดประสงค์และยกเว้นเนื้อหาการวัดและประเมินผล ให้เป็นไปตามรายละเอียดที่กำหนดไว้ในแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลสำหรับเด็กแต่ละคน

สรุปได้ว่า การวัดผลและประเมินผลสำหรับชั้นเรียนที่มีกิจกรรมการเรียนการสอนเด็กพิการหรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติ จะต้องแยกเด็กพิเศษออกจากเด็กปกติ ตามโครงการประเมินคุณภาพนักเรียนของสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ แต่นักเรียนที่เรียนเนื้อหาครบถ้วนเช่นเด็กปกติให้ปฏิบัติตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533

4.5. การเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียนพิการ

การเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียนพิการในการเรียนร่วม กิจกรรมที่จัดขึ้นมักคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียน จุดประสงค์ไม่ได้มุ่งที่ความสำเร็จแต่เน้นการเข้าร่วมกิจกรรม ดังนั้นหากกิจกรรมใดที่นักเรียนเรียนร่วมไม่สามารถปฏิบัติได้จะยืดหยุ่นตามความเหมาะสมกับสภาพความพิการนั้น ๆ

ไพ แสงสว่าง (2535 : 50 – 77) กล่าวถึงกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดให้แก่นักเรียนสรุปได้ว่า ประกอบด้วยกิจกรรมหลายกิจกรรม เช่น การบริการสุขภาพ กิจกรรมแนะแนว การบริการนักเรียนขาดแคลนและทุนการศึกษา กิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย กิจกรรมสร้างวินัยในโรงเรียน กิจกรรมจัดตั้งชุมนุม การจัดทัศนศึกษา กิจกรรมเพื่อส่งเสริมจริยธรรม กิจกรรมสหกรณ์นักเรียนและการจัดกีฬา เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้ล้วนแต่เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร ทุกโรงเรียนต้องจัดให้นักเรียนทุกคนเข้าร่วมในกิจกรรมนั้น ๆ จะแตกต่างกันในส่วนความพร้อมว่าโรงเรียนใดจะจัดได้มากหรือน้อยและตอบสนองความต้องการของนักเรียนได้ครอบคลุมหรือไม่อย่างไรก็ตามกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นนั้น ต้องสอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนด้วย ประกอบกับความมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมแต่ละอย่างของแต่ละสถานศึกษาย่อมแตกต่างกันออกซึ่งได้กล่าวไว้แล้วในส่วนของการจัดการเรียนการสอน

สรุปได้ว่า การเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียนแต่ละโรงเรียนนั้นขึ้นอยู่กับความพร้อมในหลาย ๆ ด้านของโรงเรียนเป็นองค์ประกอบหนึ่ง อย่างไรก็ตามถ้าหากโรงเรียนใดจัด กิจกรรมที่สอดคล้องกับหลักสูตรและตรงตามความต้องการของนักเรียนได้มากเท่าใดจะเป็นสิ่งยืนยันถึงอัตราส่วนของการเข้าร่วมกิจกรรมได้ด้วย

5. การแนะแนว

การแนะแนวเป็นกิจกรรมหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ที่ตรงกับความสามารถของตนและสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการนำทางให้ผู้เรียนประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ให้เป็นไปตามเป้าหมายและเหมาะสมกับความสามารถของตนได้มากที่สุด

5.1 ความหมายของการแนะแนว

วิณรัตน์ เกิดเพชร (2536 : 9) กล่าวถึงความหมายของการแนะแนวว่าเป็นกระบวนการต่าง ๆ ที่ช่วยแนะแนวทางให้นักเรียนได้รู้จักตนเอง เมื่อเผชิญกับปัญหาต่างๆ และรู้จักนำทางตนเองได้ถูกต้อง และรู้จักใช้วิจารณญาณในการตัดสินใจเลือกอาชีพของตนเองได้อย่างเหมาะสม

นิรันดร์ จุลทรัพย์ (2539 : 5 – 6) กล่าวว่า การแนะแนวหมายถึง บริการที่จัดขึ้นเพื่อช่วยให้บุคคลสามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้องและเฉียบพลัน ผู้แนะแนวเป็นเพียงผู้ชี้ช่องทาง ผู้รับการแนะแนวเป็นผู้ตัดสินใจเอง แก้ปัญหาเองตามความสมัครใจ การแนะแนวสามารถทำได้ในทุกโอกาสและทุกสถานที่

ศุภวดี บุญญวงษ์ (2529 : 2) ให้ความหมายของ การแนะแนว (Advice) ไว้ว่า การยึดถือตัวผู้แนะนำเป็นจุดศูนย์กลางในการให้ความคิดเห็นแก่ผู้ขอคำแนะนำได้ทราบถึงวิธีการแก้ปัญหา

5.2 จุดมุ่งหมายการแนะแนว

นิรันดร์ จุลทรัพย์ (2539 : 13) กล่าวว่าจุดมุ่งหมายของการแนะแนวเป็นการช่วยเหลือ เพื่อให้บุคคลได้รับการพัฒนา 3 ด้านคือ

1. ด้านความเข้าใจตนเอง (Self Understanding)
2. ด้านการปรับตัวด้วยตนเอง (Self Adjustment)
3. ด้านการตัดสินใจได้ด้วยตนเอง (Self Determination)

ศุภวดี บุญญวงษ์ (2529 : 5) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการแนะแนว หมายถึง การจัดตั้ง จุดมุ่งหมายอย่างชัดเจนเพื่อช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จ โดยมี จุดมุ่งหมายสำคัญ 5 ประการ

1. จัดขึ้นเพื่อสนองความต้องการและความสนใจของเด็กภายในโรงเรียนโดยคำนึงถึง พัฒนาการทุกด้านของเด็กแต่ละวัย
2. ส่งเสริมให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูกับเด็ก ซึ่งส่งผลไปสู่ประสิทธิภาพของการ เรียนรู้และปรับตัวของเด็ก
3. เพื่อปรับปรุงการสอนของครู การจัดวิชาเรียนและแผนการเรียนของทางโรงเรียนให้ เป็นประโยชน์ต่อเด็กมากที่สุด
4. ช่วยเหลือเด็กเกี่ยวกับการวางแผนชีวิตทั้งปัจจุบันและอนาคตเพื่อให้สอดคล้องกับ ความสามารถสมรรถวิสัย (Capacity) อันจะส่งเสริมให้เด็กมีประสิทธิภาพในการเรียนและการ ทำงานสูง
5. มุ่งพัฒนาเด็กให้มีความเข้าใจตนเองอย่างถูกต้อง เพื่อช่วยให้แสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม มีความสามารถที่จะตัดสินใจด้วยตนเอง อันเป็นคุณลักษณะที่จะนำเด็กไปสู่ ความเป็นอิสระและพึ่งตนเองได้ ความสามารถในการปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างมี ความสุข

5.3 หลักการการแนะแนว

กรมวิชาการ (2534 : 14) ได้กล่าวถึง หลักการแนะแนวตามหลักสูตรมัธยมศึกษาฉบับ ปรับปรุง พ.ศ. 2533 ดังนี้

1. จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการและธรรมชาติของเด็กวัยรุ่น
2. กิจกรรมที่จัดต้องสนองจุดหมายของหลักสูตรมัธยมศึกษา
3. จัดกิจกรรมเพื่อเด็กทุกคนและครอบคลุมเนื้อหาสาระด้านการศึกษา การประกอบ อาชีพและการพัฒนาตนเอง
4. ควรให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม โดยครูแนะแนวทำหน้าที่ประสานงาน

ส่วนต่อพรณ เกิดพิทักษ์ (2529 : 2-3) กล่าวถึงหลักการแนะแนวว่า

1. การแนะแนวเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาและจะต้องสอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาและวัตถุประสงค์ของการศึกษาระดับนั้น ๆ
2. การแนะแนวเป็นความพยายามของโรงเรียนที่จะจัดขึ้นเพื่อพัฒนานักเรียนทุก ๆ คนให้พัฒนาเต็มขีดความสามารถ ทั้งในด้านเชาว์ปัญญา ศักยภาพ การศึกษา อาชีพและการดำรงชีวิตในสังคม
3. การแนะแนวมีจุดมุ่งหมายทั้งในด้านการช่วยแก้ปัญหาของนักเรียน การป้องกันปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตและการพัฒนานักเรียน
4. การแนะแนวจะมีประสิทธิภาพอย่างยิ่ง หากมีการกำหนดนโยบายวางแผนและดำเนินการให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนอย่างต่อเนื่อง โดยให้นักเรียนได้รับความรู้และประสบการณ์ที่มีความหมายทั้งการศึกษา อาชีพ และการมีชีวิตอย่างมีความสุขในสังคม
5. การแนะแนวต้องได้รับความร่วมมือจากบุคลากรทุก ๆ ฝ่ายของโรงเรียน ตลอดจนบิดามารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชน
6. บุคคลที่ทำหน้าที่แนะแนวต้องผ่านการศึกษาอบรมและมีประสบการณ์ทางการแนะแนว ตลอดจนมีจรรยาบรรณของการเป็นนักแนะแนว

สรุป การแนะแนวเป็นกระบวนการที่ช่วยในการบ่งบอกถึงความสามารถและความถนัดของแต่ละบุคคลซึ่งเปรียบเสมือนเข็มทิศที่จะช่วยชี้ทิศทางหรือกำหนดแนวทางในการตัดสินใจประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์โดยเกิดความผิดพลาดน้อยที่สุดและเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาที่จัดให้สอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาโดยนักแนะแนวเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีความสามารถเต็มตามศักยภาพของแต่ละคนในการดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการแนะแนวเป็นกิจกรรมหนึ่งที่มีผลต่อการเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อาจจะบ่งบอกถึงกระบวนการทำงานที่มีศักยภาพ ของสถานศึกษา บุคลากร ตลอดจนผลิตผลทางการศึกษาว่ามีประสิทธิภาพเพียงใดได้อีกทางหนึ่ง ผู้วิจัยจึงนำมาเป็นข้อข้อหนึ่งของการวิจัยในครั้งนี้

บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการเรียนร่วม

ในการจัดการเรียนร่วมนอกจากบุคลากรที่ทางโรงเรียนมีอยู่ตามปกติแล้วควรจะมีบุคคลดังต่อไปนี้ปฏิบัติหน้าที่ด้วย ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ (2542 : 61) กล่าวถึงบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการเรียนร่วมว่า บุคลากร หมายถึง บุคคลที่มีหน้าที่จัดดำเนินการเรียนร่วม ซึ่งได้แก่บุคคล

ต่อไปนี้เป็น ผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการ โรงเรียนและผู้ช่วยผู้บริหาร เป็นผู้มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้การเรียนร่วมในชั้นปกติประสบความสำเร็จได้ จะต้องได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนร่วมอย่างพอเพียง เข้าใจการปฏิบัติงานที่จำเป็นต่อการเรียนการสอน ทำความเข้าใจกับบุคคลทุกฝ่ายภายในโรงเรียนและจัดหาบริการสนับสนุน เพื่อเสริมงานเรียนร่วมให้สัมฤทธิ์ผลได้ โดยจัดให้มีครูต่าง ๆ ตามความจำเป็นเรียงตามลำดับคือ

1. ครูประจำชั้นปกติ นอกจากจะมีความรู้ในด้านการสอนเด็กปกติแล้ว ควรจะได้รับการฝึกอบรมให้มีความรู้พื้นฐานและวิธีสอนเด็กพิการที่เรียนร่วมในชั้นของตนและเข้าใจวิธีการประสานงานกับบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย

2. ครูประจำชั้นพิเศษ คือ ผู้ที่ทำหน้าที่สอนเด็กพิการในชั้นเรียนพิเศษเต็มเวลาหรือบางเวลา ปรับพฤติกรรมเด็กที่มีปัญหาในโรงเรียน ครูชั้นพิเศษนี้มีวุฒิหรือได้รับการฝึกอบรมมาทางสาขาวิชาการสอนเด็กพิการ หรือทางการศึกษาพิเศษ

3. ครูเสริมวิชาการ คือ ครูการศึกษาพิเศษที่มีหน้าที่สอนเสริม เพื่อช่วยให้การเรียนของเด็กพิการที่เรียนร่วมในชั้นปกติมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ให้ความช่วยเหลือแก่เด็กตามความต้องการและความจำเป็น โดยจัดตารางการเรียนการสอนวิชาอย่างสม่ำเสมอ ครูสอนเสริมจะมีห้องเสริมวิชาการ สำหรับให้เด็กพิการเข้ารับการช่วยเหลือเพื่อการแก้ไขปัญหาด้านการเรียน

ส่วนครูอื่น ๆ เช่น ครูสอนพูด ครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว ครูจิตวิทยา ครูสังคมสงเคราะห์ ครูผู้ประสานงานและผู้ช่วยครู โรงเรียนควรจัดหาให้ตามความเหมาะสมกับความต้องการในการช่วยเหลือเด็กที่จัดเข้าเรียนร่วมในแต่ละประเภทได้ หรือจัดตามสภาพเศรษฐกิจของโรงเรียนและผู้ปกครองตามความเหมาะสมหรือทำการอบรมครูที่มีอยู่แล้วให้ปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวอีกทางหนึ่ง

ผดุง อารยะวิญญู (2542 : 229 - 231) กล่าวว่า บุคลากรมีความจำเป็นในการจัดการเรียนร่วม นอกจากบุคลากรที่มีอยู่แล้วในโรงเรียนปกติ ควรมีบุคลากรที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. ครูประจำชั้นพิเศษ ทำหน้าที่สอนประจำชั้นพิเศษในโรงเรียนเนื่องจากการจัดชั้นพิเศษจัดตามสภาพความบกพร่องของเด็ก ดังนั้นครูประจำชั้นพิเศษควรได้รับการฝึกอบรมเฉพาะด้าน เช่น การสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน การสอนเด็กปัญญาอ่อน เป็นต้น

2. ครูเวียนสอน (หรือครูเดินสอน) เป็นครูที่เดินทางจากโรงเรียนหนึ่งไปยังโรงเรียนอีกแห่งหนึ่ง หรือหลายๆ แห่ง เพื่อทำหน้าที่สอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การจัดครูเวียนสอนมักจัดในกรณีที่มีจำนวนเด็กที่มีความต้องการพิเศษน้อยๆ ในแต่ละโรงเรียน ครูเวียนสอนมักจะมีตารางปฏิบัติงานสอนที่แน่นอนและจะวนเวียนกลับมาสอนที่โรงเรียนเดิมอีก ครูเวียนสอนอาจไม่สังกัดโรงเรียนใด โรงเรียนหนึ่งโดยตรงแต่อาจสังกัดหน่วยงานกลาง เช่น สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เป็นต้น ซึ่งขึ้นอยู่กับการจัดระบบงานบริการบุคคลของหน่วยงานทางด้านการศึกษา

3. ครูเสริมวิชาการ คือครูที่ทำหน้าที่สอนเด็กเพิ่มเติมจากการที่เด็กได้เรียนในห้องปกติ ครูเสริมวิชาการจะปฏิบัติงานในห้องเสริมฯ (ศูนย์วิชาการ) นักเรียนแต่ละคนจะมีตารางเฉพาะที่จะเข้ามาเรียนกับครูเสริมวิชาการ นักเรียนแต่ละคนอาจใช้เวลาในห้องนี้วันละ 1 – 2 คาบ (คาบละ 50 นาที) หรือมากกว่าขึ้นอยู่กับความต้องการของเด็ก นอกจากสอนในห้องเสริมวิชาการแล้ว ครูเสริมวิชาการยังประสานงาน ตลอดจนให้คำแนะนำครูปกติในการปฏิบัติต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

4. ครูที่ปรึกษา มีหน้าที่ให้คำแนะนำปรึกษาแก่ครูที่สอนเด็กปกติในการปฏิบัติต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ตลอดจนวางแผนจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กและประสานงานกับครูอื่นในโรงเรียน ครูที่ปรึกษาอาจไม่สอนเด็กโดยตรง

5. ครูแนะแนว มีหน้าที่ให้คำแนะนำในด้านการปรับตัว ด้านการศึกษา การประกอบอาชีพ การเตรียมความพร้อมด้านอาชีพและการศึกษาต่อของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

6. ครูสอนพูด / แก้ไขการพูด มีหน้าที่ในการสอนพูดและหรือแก้ไขการพูดแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ

7. ครูผู้ช่วย มีหน้าที่ช่วยครู โดยเฉพาะการดูแลเด็ก เมื่อเด็กประกอบกิจกรรม

8. นักจิตวิทยา มีหน้าที่ทดสอบทางจิตวิทยา ซึ่งมีความจำเป็นในการคัดแยกและจำแนกประเภทเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ขอบข่ายหน้าที่อาจรวมไปถึงการให้คำแนะนำปรึกษาแก่เด็กและครูหรือ การบำบัดทางจิตวิทยาแก่เด็ก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพความต้องการและการจัดสรรตำแหน่งและความรับผิดชอบของหน่วยงานด้านการศึกษา

9. นักโสตสัมผัสวิทยา มีหน้าที่ในการตรวจวัดการได้ยินของเด็ก เลือกเครื่องช่วยฟังให้กับเด็ก ตลอดจนเสนอแนะในการแก้ไขการพูดและการสอนภาษาแก่เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

10. นักกายภาพบำบัด มีหน้าที่ในการให้บริการบำบัดทางกายภาพแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ

11. นักกิจกรรมบำบัด มีหน้าที่ในการฝึกการใช้มือและนิ้วมือแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ

12. นักสังคมสงเคราะห์ มีหน้าที่ในการแนะนำและช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยเฉพาะปัญหาด้านเศรษฐกิจ และปัญหาเกี่ยวกับครอบครัว

13. แพทย์ อาจเป็นแพทย์ทั่วไปหรือแพทย์ที่มีความชำนาญเฉพาะด้าน ทำหน้าที่ตรวจวินิจฉัยและวางแผนเพื่อการบำบัดรักษาต่อไป

14. จิตแพทย์ ทำหน้าที่ช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาทางจิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กที่มีปัญหาทางอารมณ์และพฤติกรรม

สรุป บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับเด็กพิการในการจัดการเรียนร่วมมีมากมายทั้งทางด้านการศึกษาโดยตรง ด้านการแพทย์ นักกายภาพบำบัด นักจิตวิทยาและอื่นๆ แต่โรงเรียนไม่จำเป็นต้องมีบุคคลดังกล่าวครบทุกประเภทอยู่ในสังกัด หรือได้รับการบริการครบทุกประเภทในเวลาเดียวกัน โดยอาจได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องและมีบุคลากรแต่ละประเภทหมุนเวียนเข้ามาช่วยเหลือทางโรงเรียนตามความจำเป็นและความเหมาะสมในบางโอกาสก็ได้

จากความหมายต่าง ๆ และภาระหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องกับการเรียนร่วมที่กล่าวไว้ข้างต้น มีบุคคลคนสองกลุ่มที่มีความเกี่ยวข้องอย่างมากและผู้วิจัยได้ให้ความสำคัญมาก คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน เพราะผู้บริหารมีภารกิจหลักในการบริหารงานด้านการเรียนร่วมให้เกิดผลสัมฤทธิ์ อำนาจความสะดวก แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับสถานศึกษาตลอดจนเป็นที่ปรึกษาของครู ผู้ปกครองและนักเรียนอีกด้วย ส่วนครูผู้สอนมีความใกล้ชิดกับนักเรียนจะทราบอุปสรรคและความต้องการของนักเรียนปกติและนักเรียนเรียนร่วม ให้คำปรึกษาแก่นักเรียน นำปัญหาเสนอต่อผู้บริหาร ในกรณีที่เกิดความรับผิดชอบ ประสานงานหรือขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานหรือบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ส่งเสริม สนับสนุนกระบวนการเรียนรู้และการเรียนการสอน คลายจนแก้ไขพฤติกรรมในทางลบของนักเรียนร่วมกับผู้ปกครอง ส่งเสริมพฤติกรรมในทางบวกของนักเรียน ภายใต้การอำนวยการของผู้บริหาร ดังนั้นจะเห็นได้ว่าบุคคลสองกลุ่มนี้จะต้องเกี่ยวข้องกับนักเรียนอย่างใกล้ชิดมากกว่าบุคคลกลุ่มอื่น ๆ

สิ่งแวดล้อม

กระทรวงศึกษาธิการ (2542 : 21 – 32) กล่าวถึงสิ่งแวดล้อมว่า หมายถึง สถานที่ตั้งของโรงเรียน อาคารเรียนและสิ่งอำนวยความสะดวกทางกายภาพที่เหมาะสมกับสภาพความบกพร่องของเด็กแต่ละประเภทในห้องเรียนนั้น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. อาคารเรียน เป็นตัวอาคารถาวรสร้างถูกสุขลักษณะอยู่ในสภาพใช้การได้ดีประกอบด้วยห้องเรียนสำหรับชั้นเรียนพิเศษ มีพื้นที่ตามสภาพการใช้สอยไม่ต่ำกว่า 24 - 64 ตารางเมตร จัดเป็นสัดส่วน เพื่อความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน สะอาด อากาศถ่ายเทได้ดี มีแสงสว่างพอเหมาะ ควรมีห้องเพื่อการบำบัดพิเศษ เช่น ห้องแก้ไขการพูด ห้องกายภาพบำบัดและห้องกิจกรรมบำบัด ห้องเสริมวิชาการ คือห้องที่มีสื่อการเรียนการสอนที่ช่วยเสริมการเรียนรู้สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และมีครูที่มีความชำนาญทางการศึกษาพิเศษประจำอยู่ จัดให้มีห้องน้ำ ห้องส้วม สำหรับเด็กที่มีความพิการทางร่างกาย ซึ่งต้องใช้เครื่องพยุงหรือเก้าอี้ล้อเลื่อน ในหนึ่งอาคารควรมีอย่างน้อยหนึ่งห้อง มีอากาศถ่ายเทเพียงพอ

2. สิ่งอำนวยความสะดวก สำหรับเด็กพิการประเภทการได้ยิน การมองเห็นและสติปัญญา อาจใช้ร่วมกับเด็กปกติ แต่สำหรับเด็กพิการทางร่างกายควรคัดแปลงถึงอำนวยความสะดวกทางกายภาพ คือ

2.1 พื้น ควรปูด้วยกระเบื้องยาง หรือวัสดุที่ไม่ลื่นสำหรับเด็กพิการทางร่างกายที่ต้องใช้เครื่องพยุงและไม้ค้ำ

2.2 ทางลาดขึ้น-ลง ยกพื้น หรือบันไดตั้งแต่ 2 ชั้นขึ้นไป สำหรับเด็กที่ต้องใช้ล้อเลื่อนหรือไม้ค้ำยันควรมีราวจับอย่างน้อยหนึ่งข้าง

2.3 ทางเดิน/ทางเท้าภายในและภายนอกอาคารควรปรับให้ลาดเชื่อมต่อกับพื้น โดยตลอด

2.4 ครุภัณฑ์ประจำห้องเรียน

2.5 ครุภัณฑ์ประกอบห้องกายภาพบำบัดพิเศษ ห้องแก้ไขการพูด ห้องกายภาพบำบัด และห้องกิจกรรมบำบัด

2.6 ครุภัณฑ์ที่เป็นส่วนประกอบจำเป็นในห้องน้ำ ห้องส้วม เช่น กระจก ช่างล้างมือ ราวจับใกล้โถส้วม ที่นั่งโถส้วมแบบราบ

สรุป สิ่งแวดล้อมประกอบด้วย 2 ส่วน คืออาคารเรียนและสิ่งอำนวยความสะดวกของคนสภาพที่ตั้งของโรงเรียน สนาม ที่ว่าง ห้องเรียน ห้องน้ำ ห้องส้วมสำหรับผู้บกพร่องทางร่างกาย ควรคัดแปลงให้เหมาะสมกับสภาพความพิการของเด็กที่เรียนอยู่ในโรงเรียนนั้น ๆ และจัดโดยสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นเป็นสำคัญ

งบประมาณ

ฉรงค์ สัจพันธ์โรจน์ (2538 : 2) และไพรัช ตระการศิรินนท์ (2544 : 2) กล่าวถึงความหมาย ของงบประมาณเป็นไปในแนวเดียวกัน สรุปได้ว่า

1. ความหมายดั้งเดิม งบประมาณ มาจากภาษาฝรั่งเศสโบราณว่า Bougette ในประเทศอังกฤษ แต่เดิมนั้นคำว่า Budget หมายถึงกระเป๋าหนังสือใบใหญ่ซึ่งเสนาบดีคลังของกษัตริย์ใช้บรรจุเอกสารต่าง ๆ ที่แสดงถึงความต้องการของประเทศ และทรัพยากรที่มีอยู่ในการแถลงต่อรัฐสภาและต่อมา ความหมายของคำว่า Budget ก็ค่อย ๆ เปลี่ยนจากตัวกระเป๋านั้นเองมาหมายถึงเอกสารต่าง ๆ ที่บรรจุอยู่ในกระเป๋านั้น

2. ความหมายของนักการบัญชี นักการบัญชีจะให้ความหมายงบประมาณในลักษณะว่า งบประมาณ คือ เอกสารอย่างหนึ่งประกอบด้วยข้อความและตัวเลขที่เสนอขอรายจ่ายเพื่อรายการ

และวัตถุประสงค์ต่างๆ ข้อความจะพรรณนาถึงรายการค่าใช้จ่าย (เช่น เงินเดือน ครุภัณฑ์ ค่าใช้สอย ฯลฯ) หรือวัตถุประสงค์ (เช่น การเศรษฐกิจ การศึกษา การป้องกันประเทศ ฯลฯ) และมีตัวเลขแนบอยู่ทุกรายการหรือทุกวัตถุประสงค์

3. ความหมายของนักปกครอง งบประมาณ คือ แผนสำหรับการใช้จ่ายเงินในวิสาหกิจ หรือรัฐบาลในช่วงระยะเวลาหนึ่งอันแน่นอน ซึ่งฝ่ายบริหารจะเป็นผู้เตรียมและนำเสนอต่อฝ่ายนิติบัญญัติ เพื่อขออนุมัติก่อนที่จะดำเนินการตามแผนนั้น

4. ความหมายของนักบริหาร งบประมาณ หมายถึง แผนที่แสดงออกในรูปของตัวเงิน สำหรับระยะเวลาหนึ่งอันแน่นอนเกี่ยวกับโครงการดำเนินงานของรัฐบาล

5. คำจำกัดความของ Frank P. Sherwood แห่งมหาวิทยาลัย Southern California ให้ไว้ว่า “งบประมาณ คือ แผนเปิดเสรีซึ่งแสดงออกในรูปตัวเงิน แสดงโครงการดำเนินงานทั้งหมดในระยะเวลาหนึ่ง แผนนี้จะรวมถึงการกะประมาณบริการ กิจกรรม โครงการและค่าใช้จ่าย ตลอดจนทรัพยากรที่จำเป็นในการสนับสนุน ในการดำเนินงานให้บรรลุตามแผนที่ประกอบด้วยการกระทำ 3 ชั้นด้วยกัน คือ (1) การจัดเตรียม (2) การอนุมัติ (3) การบริหาร

นงลักษณ์ สุทธิวัฒน์พันธ์ (2544 : 16 - 17) กล่าวถึงความหมายงบประมาณ ดังนี้ คำว่า “การงบประมาณ” (Budgeting) มีผู้ให้ความหมายต่างๆ กัน เช่น Burkhead ให้ทัศนะว่า “งบประมาณ” คือ แนวทางพิจารณาและช่วงเวลาของงบประมาณซึ่งแสดงให้ทราบถึงรูปแบบความรับผิดชอบที่ชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของอำนาจทางการเมือง ส่วน Frank P. Sherwood ให้ทัศนะว่า งบประมาณคือแผนเปิดเสรีซึ่งแสดงออกมาในรูปของตัวเงิน แสดงโครงการดำเนินงานทั้งหมดในระยะเวลาหนึ่ง แผนนี้จะรวมถึงการกะประมาณบริการ กิจกรรม โครงการ และการใช้จ่าย ตลอดจนทรัพยากรที่จำเป็นในการสนับสนุนการดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าหมายตามแผนนี้ย่อมประกอบด้วยการกระทำ 3 ชั้นตอนคือ การจัดเตรียม การอนุมัติ และการบริหาร งบประมาณ

ประโยชน์ของงบประมาณ

ณรงค์ สักพันโรจน์ (2538 : 3 - 4) และไพรัช ตระการศิรินนท์ (2544 : 7 - 8) ระบุถึงประโยชน์ของงบประมาณ ไว้สอดคล้องกันสรุปได้ว่า

1. ใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารประเทศ รัฐบาลสามารถจัดงานต่างๆ ที่งานที่รัฐบาลประสงค์จะดำเนินการไว้ในงบประมาณ ตามที่รัฐบาลเห็นว่าจำเป็นและเป็นประโยชน์ต่อประชาชนและตามกำลังเงินที่มีอยู่และให้ทุกส่วนราชการดำเนินงานตามที่ได้กำหนดไว้ในงบประมาณนั้น ๆ โดยให้มีการปฏิบัติงานที่จำเป็นของหน่วยงานลดลง

2. ใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ งบประมาณเป็นรายจ่ายจำนวนมาก การใช้จ่ายของรัฐบาลหากใช้จ่ายให้ดีและถูกต้องจะสามารถพัฒนาสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนและเศรษฐกิจของประเทศได้อย่างมหาศาล โดยรัฐบาลต้องพยายามใช้จ่ายและจัดสรรงบประมาณให้เกิดประสิทธิผลและไปสู่โครงการที่จำเป็น และเป็นโครงการในด้านการลงทุนเพื่อก่อให้เกิดความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจอย่างแท้จริง

3. เป็นเครื่องมือในการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้มีประสิทธิภาพ เนื่องจากทรัพยากรหรืองบประมาณของประเทศมีจำกัด ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องใช้งบประมาณให้เป็นเครื่องมือในการจัดสรรหรือใช้จ่ายทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพสูงสุดโดยมีการวางแผนในการใช้จัดสรรทรัพยากรงบประมาณไปในแต่ละด้าน ว่าจะจัดสรรไปด้านใดเท่าไร และนานเท่าไร และมีการวางแผนปฏิบัติงานในการใช้จ่ายทรัพยากรนั้นด้วย เพื่อที่จะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในเวลาที่เร็วที่สุดและใช้ทรัพยากรน้อยที่สุด

4. เป็นเครื่องมือในการกระจายรายได้ประชาชาติที่เป็นธรรม งบประมาณสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการก่อให้เกิดความเป็นธรรมในการกระจายรายได้ของประชาชน โดยรัฐบาลจะจัดสรรเงินงบประมาณไปสู่จุดที่ช่วยยกฐานะของประชาชนที่ยากจนให้มีรายได้สูงขึ้น เช่น จัดสรรเงินงบประมาณให้มีการสร้างสาธารณูปโภค ถนนหนทาง ไปสู่ประชาชนที่ยากจนในชนบทให้มากขึ้น เพื่อให้ประชาชนที่ยากจนสามารถใช้ขนส่งผลิตผลของตนเองออกสู่ตลาดภายนอกได้ เพื่อจะได้ราคาผลิตผลดีขึ้น ทำให้มีรายได้สูงขึ้น เป็นต้น

5. เป็นเครื่องมือในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและการเงินการคลังของประเทศ รัฐบาลสามารถใช้งบประมาณเป็นเครื่องมือในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ การเงินและการคลังของประเทศได้ โดยรัฐบาลจัดสรรเงินงบประมาณให้สอดคล้องกับสถานะเศรษฐกิจ เช่น เมื่อเศรษฐกิจมีสถานะเงินเฟ้ออยู่ รัฐบาลควรจัดสรรเงินงบประมาณโดยใช้นโยบายเก็บเงินภาษีอากรและรายได้อื่นๆ ของรัฐบาลให้มีรายรับงบประมาณให้มากและให้มีมากกว่ารายจ่ายงบประมาณที่รัฐบาลจะใช้จ่ายออกไป เพื่อให้ปริมาณเงินในท้องตลาดในประเทศมีปริมาณเงินน้อยลง ซึ่งจะเป็นวิธีขจัดปัญหาภาวะเงินเฟ้อลงได้ทางหนึ่ง ในทางตรงกันข้ามในขณะที่เศรษฐกิจของประเทศมีภาวะเงินฝืดอยู่ รัฐบาลก็สามารถใช้งบประมาณเป็นเครื่องมือจัดสรรเงินงบประมาณ โดยจัดสรรเงินงบประมาณที่จะใช้จ่ายให้มีการใช้จ่ายที่สูงและให้สูงกว่างบประมาณรายรับที่รัฐบาลเก็บเข้ามาจากการเสียภาษีอากร และรายได้ทางอื่น ๆ ของรัฐบาล เพื่อปริมาณเงินในท้องตลาดลดน้อยลง ซึ่งจะเป็นวิธีการขจัดปัญหาภาวะเงินฝืดลงได้ทางหนึ่ง

6. เป็นเครื่องมือประชาสัมพันธ์งานและผลงานที่รัฐบาลจะดำเนินการให้แก่ประชาชนและประเทศชาติ เนื่องจากงบประมาณเป็นที่รวมทั้งหมดของงานและแผนงานที่รัฐบาลจะ

ดำเนินการในแต่ละปี ด้านสังคม อุตสาหกรรม การเกษตร ฯลฯ ว่ามีงานอะไรบ้างที่รัฐบาลจะดำเนินงานในแต่ละด้านอย่างไร ดังนั้นรัฐบาลสามารถใช้งบประมาณหรือเอกสารงบประมาณที่แสดงถึงงานต่าง ๆ ที่รัฐบาลจะทำให้แก่ประชาชนและประเทศชาติ เผยแพร่และประชาสัมพันธ์เพื่อประชาชนจะได้ทราบว่าเงินภาษีอากรต่าง ๆ ที่ประชาชนได้เสียให้แก่รัฐนั้น รัฐได้นำมาทำประโยชน์อะไรให้แก่ประชาชนบ้าง ประชาชนจะได้มีส่วนร่วมในการบริหารประเทศร่วมกับรัฐบาล ด้วยการเสียภาษีอากรด้วยความเห็นใจและศรัทธาในผลงานของรัฐบาลต่อไป

สรุป ประโยชน์ของงบประมาณ คือ เพื่อเป็นเครื่องมือของวิสาหกิจหรือรัฐบาลในการบริหารและการจัดสรรทรัพยากร การประชาสัมพันธ์เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างมีเสถียรภาพและการดำเนินกิจกรรม ตามแผนอย่างมั่นคงและเป็นระบบมากที่สุด

ดังนั้นในส่วนของงบประมาณจึงมีส่วนสำคัญต่อกระบวนการจัดการศึกษา ที่จะกำหนดกรอบงานให้เด่นชัดหรือส่งผลให้การดำเนินงานเกิดผลดีและเสียได้พอ ๆ กัน นอกจากนี้ยังเป็นเครื่องสร้างแรงจูงใจให้เกิดการพัฒนาหรือเป็นเครื่องมือในการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับบุคลากรที่เกี่ยวข้องได้อีกด้วย ผู้วิจัยจึงนำมาเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

สรุป เนื้อหาทั้ง 4 ด้านของการวิจัยเป็นส่วนที่ผู้วิจัยเห็นว่าน่าศึกษาและหาข้อค้นพบจึงได้กำหนดการสร้างเครื่องมือเพื่อการสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างเป็นรายด้านของการวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งคาดว่ากลุ่มตัวอย่างของงานวิจัย สามารถให้คำตอบที่ตรงประเด็น ทั้งด้านสภาพและปัญหาการจัดการเรียนร่วมตลอดจนข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่เกิดประโยชน์กับการจัดการเรียนร่วมต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนร่วม ที่ผู้วิจัยรวบรวมไว้ครั้งนี้ วิมล เอม โอิช (2529 : 171) ทำการวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการจัดการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลพบุรี พบว่า โรงเรียนขาดงบประมาณในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้โรงเรียนต้องจัดกิจกรรมเพื่อหารายได้พิเศษเพื่อใช้ในกิจกรรมนักเรียน

สุนันทา หิรัญสาตี (2535 : 131) ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาปัญหาการบริหารบุคลากรของผู้บริหาร โรงเรียนการศึกษาพิเศษสังกัดกองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา พบว่า ผลการเปรียบเทียบปัญหาการบริหารของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนคติของผู้บริหารและครู อาจารย์ ไม่แตกต่างกัน

วิวัฒน์ เกิดเพชร (2536 : 97 - 98) ทำการวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการจัดการบริการแนะแนวในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาตามพรบ.ของครูแนะแนว สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8 พบว่า สภาพการจัดการบริการแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามพรบ.ของครูแนะแนวจากการให้บริการ 5 ด้านคือบริการศึกษาและรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล บริการสนเทศ บริการให้คำปรึกษา บริการจัดวางตัวบุคคล บริการติดตามผลประเมินผล โรงเรียนที่เปิดดำเนินการสอนปีที่ 1 และ 2 มีสภาพการบริการแนะแนวอยู่ในระดับปานกลาง โรงเรียนที่เปิดดำเนินการสอนปีที่ 3 มีสภาพการจัดการบริการอยู่ในระดับมาก

ธีระ จันทรัตน์ (2539 : บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่องสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารโรงเรียนเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสายตา จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า โรงเรียนเรียนร่วมทุกโรงเรียนมีครูเสริมวิชาการประจำอยู่โรงเรียนละหนึ่งคน โดยรับผิดชอบนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสายตา 6-7 คน ซึ่งเป็นภาระในจำนวนที่มากเกินไปอีกทั้งแบบเรียนอักษรเบรลล์ สื่อและอุปกรณ์การสอนยังไม่เพียงพอในขณะที่นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสายตาต้องเรียนหลักสูตรปกติที่มีการวัดผลประเมินผล การปกครอง การทำกิจกรรมเหมือนนักเรียนปกติ

นิลบล ทูรานุกภาพ (2540 : 74 - 75) ทำการวิจัยเรื่องการประเมินโครงการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติ ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พบว่าด้านการเงินและงบประมาณที่ได้รับมีความเหมาะสมกับการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการน้อย

สหัทธ์ เจริญยศ (2540) ทำการวิจัยเรื่องการประเมินโครงการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติ ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พบว่าด้านการเงินและงบประมาณที่ได้รับมีความเหมาะสมกับการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการน้อย

สุวรรณ เล้าฝ้าย (2540) ได้ทำการวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการจัดการเรียนร่วมของกรมสามัญศึกษา พบว่า สภาพการจัดการเรียนร่วมในระดับมัธยมศึกษา ผู้บริหารและครูมีความเห็นแตกต่างกันในด้านความพร้อม ด้านบุคลากร สื่อ วัสดุ อุปกรณ์

คมสันต์ เขจรักษ์ (2540 : บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนของครูคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูงและต่ำ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ปัญหาการจัดการเรียนการสอนของครูที่สอนในโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูงและต่ำ

โดยรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีระดับปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 มีหนึ่งด้านคือ ด้านการวัดผลและประเมินผล นอกนั้นมีระดับปัญหาไม่แตกต่างกัน

ณัฐกฤตา ไพศาลสมัติ (2543 : บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนร่วมระดับอนุบาลในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5 พบว่าด้านการจัดการเรียนการสอนครูประจำชั้นจัดกิจกรรมที่เน้นส่งเสริมทักษะการช่วยตนเอง ใช้แผนการศึกษาเฉพาะบุคคลเป็นแนวทางในการเขียนแผนและกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน ปรับหลักสูตรโดยเรียนเหมือนกันแต่ลดความคาดหวังหรือความยากของงานลง สอนเนื้อหาเดียวกันกับเด็กปกติ การวัดผลและประเมินผลเด็ก โดยการสังเกตพฤติกรรม

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่าการจัดการเรียนร่วมที่สนองต่อนโยบายของรัฐและสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ทำให้ขยายตัวของการจัดการศึกษาประเภทนี้กว้างขวางและแพร่หลายอยู่ในขณะนี้ พอจะสรุปประเด็นสำคัญจากงานวิจัย เช่น สภาพและปัญหาของการจัดการเรียนการสอน กิจกรรมการสอน หลักสูตร การแนะแนว จำนวนครูผู้สอน ครูเสริมวิชาการ สื่อและอุปกรณ์การสอน การประเมินผลการเรียนตลอดจนงบประมาณ เป็นต้น ขณะที่การจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดปัตตานี ขยะลาและสตูล ยังไม่กว้างขวางมากนัก การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ในครั้งนี้เพื่อนำผลการวิจัยไปปรับใช้ในการพัฒนา แก้ไขปัญหาและการวางแผนการจัดการเรียนร่วมในอนาคตต่อไป